

Nr 310.

Av herrar **Hansson** i Rubbestad och **Niklasson**, om sänkning av räntan å egnahemslån för jordbrukslägenheter m. m.

I proposition nr 42 har Kungl. Maj:t föreslagit ändring i de allmänna grunderna för den statsunderstödda egnahemsverksamheten. Enligt den samma föreslås beträffande jordbrukslån en sänkning av räntan efter amorteringstidens inträde från 4.5 till 4 procent och en nedsättning av annuiteten å amorteringsdelen från 6.5 till 6 procent.

Vid ställningstagandet till en definitiv reglering av räntesatserna för dessa lån torde emellertid ifrågasättas, om icke det ekonomiska läget för flertalet egnahemslåntagare nödvändiggör en lägre räntefot.

Redan 1932 beslöt riksdagen med hänsyn till det svåra ekonomiska läget för många egnahemslåntagare att sänka räntan beträffande jordbrukslån för åren 1932 och 1933 till 3.7 procent å lån, varför amortering ej föreläge och till 3.3 procent å den stående delen av lån, varför amorteringsskyldighet föreläge. Naturligtvis var detta en viss lättnad för många. Men de för varje år stigande restantierna å förfallen ränta och amortering visar tydligt, att läget ännu icke förbättrats för dessa mindre jordbrukare utan i stället försämrats.

Dessa småbrukare kunna i allmänhet icke reda sig enbart på sina små jordbruk utan nödgas skaffa sig tillfälligt arbete dessutom för att få några kontanta inkomster. Härvid möter emellertid stora hinder. Industrien kan inte sysselsätta flera än den för närvarande har, och jordbrukets tryckta ekonomiska läge gör, att det inte heller där är lätt att bereda arbete åt tillfälliga arbetare. Följden blir den, att dessa små jordbrukare, som ovillkorligen måste ha litet kontanta inkomster till skatter och skuldräntor, slutligen tvingas att anmäla sig som arbetssökande hos arbetslöshetskommissionen. Av statsverkspropositionen finner man också att de anmälda arbetetslösas antal från jordbruksbefolkningen under det senaste året ökats från 8,008 till 13,580. Utan tvivel torde en stor del av dessa vara egnahemslåntagare.

Det torde därför vara ofrånkomligt, att det från det allmännas sida tages ett krafttag, för att bereda sådana möjligheter att egnahemslåntagarna på egen hand kunna bli i stånd att behålla sina jordbruk. De senaste riksdagarna ha också behjärtat detta och beviljat rätt betydande belopp till uppskov med förfallen ränta och amortering. Allt detta har givetvis varit till hjälp och gagn för många. Men endast för tillfället. Alla lån och uppskov med amorteringar öka ju endast skulden och den dag, dessa skola betalas blir läget förvärrat i stället för förbättrat. Enda sättet att på den vägen bringa beständig hjälp vore att denna hjälpform

gjordes permanent. Men detta torde vara en farlig väg att beträda, ty sådana åtgärder måste i längden vara ägnade att minska det personliga ansvaret och intresset hos egnahemslåntagarna att reda sig själva. Därför måste man söka sig en annan form att bistå egnahemslåntagarna. Och enligt vårt förmenande är den ur alla synpunkter bästa hjälpformen att fastställa en mycket låg räntefot.

Grundidén, på vilken egnahemsrörelsen bygger, är ju den, att genom statens hjälp beredes tillfälle att förvärva ett eget hem på sådana villkor, att innehavaren i fortsättningen skall kunna reda sig själv. Dessa synpunkter voro också de bestämmande vid egnahemsrörelsens första år. Oaktat riksbankens diskonto det året varierade mellan lägst 4 och högst 5.5 procent, sattes räntefoten då till 3.6 procent. Man följde därvid postsparebankens inlåningsränta och egnahemslåneräntan blev därigenom betydligt lägre än dåvarande utlåningsräntor. Redan på den tiden, då det för övrigt fanns gott om arbetstillfällen på alla områden, ansåg man det nödvändigt, för att betona egnahemslåneverksamhetens sociala karaktär, att räntefoten för dessa lån hölls på en lägre nivå än det i allmänna penningmarknaden gällande diskontot. Ännu mycket mer tycker man detta skulle vara fallet i vår tid, då arbetstillfällena äro så begränsade och då det för samhället blir en trängande nödvändighet att skaffa utkomstmöjligheter för så många som möjligt vid jordbruket, då arbetskraften blir överflödigt vid industrien.

Egnahemsverksamheten är därför ur flera synpunkter ett statligt intresse av betydande mått. Och därför kan det också försvaras, om staten nödgas offra något för denna verksamhet. Att fastställa en räntefot av 4 procent kan visserligen vara bra ur statsekonomisk synpunkt men egnahemslåntagarna ländet det icke mycket till båtad, ty för närvarande går det ju för vem som helst att mot god fastighetsinteckning få låna mot denna procent. Enligt vårt förmenande bör man i stället vid reglerandet av dessa låneräntor följa samma principer, som man följde 1905, d. v. s. följa postsparebankens inlåningsränta, som för närvarande är 2.5 procent. Denna räntesänkning skulle då få stor betydelse för alla egnahemslåntagare icke minst ur den synpunkten att låntagarna uppmuntras att genomkämpa svårigheterna och så bliva i tillfälle att behålla sina hem.

Därest denna räntesänkning från föreslagna 4 till 2.5 procent bifalles, torde statsverket få en minskad inkomst från egnahemslånefonden på något över 3 miljoner kronor, men denna summa torde kunna täckas genom minskning i de föreslagna dyrtidstilläggen.

Beträffande förslaget, att den nuvarande möjligheten, att under fem år bevilja anstånd med inbetalningen av de stående delarna av egnahemslånen skall upphöra och att dessa i stället skola betalas före utgången av juni månad året näst efter det, då sista inbetalningen av amorteringsdelen bort fullgöras, kommer detta att åsamka många egnahemslåntagare stora svårigheter. Inteckning i egnahemmet går knappast att få, så

länge egnahemslånet är obetalt och ganska få torde vara i den ekonomiska situationen, att de så i en hast av egna medel kunna inbetala den stående delen. Om de däremot beviljas ett anstånd på fem år såsom förut, torde de flesta kunna ordna saken på ena eller andra sättet.

På grund av vad sålunda anförts, hemställes,

att riksdagen måtte besluta
dels att räntan å egnahemslån för jordbrukslägenheter fastställles till 2.5 procent,
dels ock att möjlighet till anstånd med inbetalningen å stående delen fastställles enligt förut gällande grunder.

Stockholm den 23 januari 1934.

Axel Hansson,
Rubbestad.

Otto Niklasson.

